

BESCHRIJVING VAN INHEEMSE INTER-MEDIAIRE RUBUS-BASTAARDEN II

DOOR

W. W. SCHIPPER.

(In de vereenvoudigde spelling).

(Ingekomen 25 Desember 1925).

RUBUS DIVERGENS fm. CONVEXA × FISSUS

Lindley = RUBUS CAESIUS × SALTUUM
× FISSUS. Forma RUGOSA Schipper.

Afkortingen: c = van *caesius*, s = van *saltuum*,
f = van *fissus*.

- De loten. Middelmatic krachtig (c, s en f) of tener (c en s), vrij recht opgaande, aan de spits gebogen (f), kantig (s en f), kaal (c en f), onbeklierd (f), licht groen (c en f), aan de zonkant wijnrood (c), onbedauwd (s), stekels verspreid (f), zeer schaars (c en f) of vrij talrijk (c en s), kantstandig (f), met verbreed voetstuk (s), langer en krachtiger dan bij de ouders, gelijk (f), soms iets ongelijk (c en s), recht (f), soms behaard (s), veelal rood (c en f).
- De steunblaren. Laag ingeplant (c en f), zeer smal lijnvormig of lancetvormig, gesteeld (f), soms breed (c), onbeklierd (f).
- De bladstelen. Ongeveer zo lang als de beide buitenste blaadjes (s), veelal gebogen (c), op de bovenzijde vrij diep gevoord (c en f), niet zeer dicht, afstaande behaard (f), onbeklierd (f), stekels met verbreed voetstuk (s en f), soms schaars (c).
- De bladschijven. Handvormig vijftallig (c en f), ook wel voetvormig (s), de beide buitenste blaadjes zittend of kort gesteeld (c en f), blaadjes niet stevig (c en f), van voren niet zelden convex (s), vrij helder groen (f).

- niet glanzend (c), van achter niet zeer dicht behaard (c, s en f), de rand iets ongelijk, scherp, maar niet diep gezaagd (f), eindblaadje hart-eivormig (c en f) of breed rondachtig (c) met slanke spits (s en f).
- De bloeitwijgen.** Kort, \pm 1 dm lang (c en f) of tot \pm 6 dm (s), kantig (c, s en f), afstaande behaard (f) of kaal (c) stekels weinig (c, s en f), gebogen (s en f), soms talrijk (c), vrij wat langer en krachtiger dan bij de ouders, blaren drietallig (c, s en f).
- De bloeiwijzen.** Kort, \pm 1 dm lang (c en f) of langer (s), veelal tot in de top bebladerd (c en f) soms dus niet (s), meestal tuilvormig met één of twee iets lager gezeten bijassen (c), bijassen in de tuil opgericht (c) of met neiging om vooral na de bloei wijd uit te staan (s), eindbloem niet zelden kort gesteeld (f), blaren op de achterzijde niet grijsachtig viltig behaard (c en f), hoofdas niet zelden heen en weer gebogen (s), hoofdas, bijassen en bloemstelen kort, viltig en afstaande, maar niet zeer grijs behaard (f), onbeklierd (f), stekels schaars tot afwezig (c en f) of meer talrijk (c en s), kort (c, s en f), of langer dan bij de ouders, recht of iets gebogen (c, s en f), veelal rood (c en f), bloemstelen veelal vrij lang (c, s en f), onbeklierd (f), schutblaren klein (c, s en f), niet zelden driespletig tot -delig (f), onbeklierd (f).
- De kelkslippen.** Groen (c en f), kort behaard (c, s en f), onbeklierd (f), onbestekeld (c en f), tijdens de bloei uitstaand (c), later ook uitstaande (c en f), spits niet lang draadvormig (s en f).
- De bloemblaren.** Vrij groot, breed ovaal, zeer kort of in 't geheel niet genageld (c), wijd uitstaand (f), licht rooskleurig (s), sterk gerimpeld (c), van achter kort dicht behaard (s).
- De meeldraden.** Ongeveer zo lang, korter of langer dan de stampers (s), wit (c en f), helmknoppen behaard (s).
- De stampers.** Stijlen groen (c en f), vruchtbeginsels kaal (c).

De bloembodem. s. Kaal (c, s en f).

De bloeitijd. Junie (c en f) en Julie (c en s).

De vruchtzetting. Onvolledig.

Groeiplaats. Ellersinghuizen (Westerwolde).

Op bladzijde 170 en verder van Het Nederlandsch Kruidkundig Archief, jaargang 1924 heb ik een beschrijving gegeven van *Rubus caesius* × *saltuum* × *fissus* van Vlagtwedderveldhuis. Dit jaar vond ik te Ellersinghuizen een kruising van dezelfde ouders, waarbij me o. a. opviel het sterk gerimpelde der bloemblaren in tegenstelling met het vlakke er van bij die te Vlagtwedderveldhuis. Ik heb de laatste nu genoemd *forma levis* en die van Ellersinghuizen *forma rugosa*, onder welke benamingen ze in de Flora Batava zullen verschijnen.

RUBUS DIVERGENS Neumann × **SULCATUS** =
RUBUS CAESIUS × **SALTUUM** × **SULCATUS**.

Afkortingen: c = van *caesius*, s = van *saltuum*,
sc = van *sulcatus*.

De loten. Dik (sc), liggend, klimmend (c en s), niet zelden zich zeer vertakkend met takken, die de uiteinden der loten ver voorbij streven (c), rondachtig (c) of stompkantig (s en sc), niet gevoord (c en s), groen (c en sc), bedauwd (c), kaal (c en sc), beklieerd (c en s), stekels talrijk, rondomstandig (c en s), vrij krachtig, recht met breed voetstuk (sc), tussen de grotere ook kleinere (c en s), soms behaard (s).

De steunblaren. Niet laag ingeplant (s), lijn-lancetvormig of lancetvormig (sc), ook wel breed bladachtig en naar de uiteinden versmald (c), klierig gewimperd (c en s).

De bladstelen. Langer dan de beide buitenste blaadjes der vijftallige blaren (c en s), ongeveer zo lang als de zijblaadjes der drietallige (c), op de bovenzijde gevoord (c), afstaande, niet zeer kort behaard (s en sc),

stekels gebogen (s en sc) of recht (c), krachtiger dan bij c en s, minder krachtig dan bij sc.

De bladschijven. Handvormig (c en sc), vijf­tal­lig (c en sc), drietal­lig (c en s), blaadjes groot, breed (c en sc), elkander dekkend (c) of elkander met de randen rakend (sc), van voren donkergroen (s), iets glanzend (s en sc), niet hoofdzakelijk op de nerven alleen behaard (c en s), daar de nerven licht groen (c) of bruin (s en sc), de randen scherp, niet diep, wat onregelmatig gezaagd (sc) of grover tot ingesneden gezaagd (c) of meer fijn en regelmatig (s), de buitenste blaadjes der vijf­tal­lige blaren zittend (c), eindblaadje breed ellipties (sc), ei-hartvormig (c en sc), ei-hart-ruitvormig (c), de spits lang en vrij breed (sc), ook wel het blaadje alleen aangespitst (c).

De bloeiwijzen. Tot een dm of 4 lang (s) of korter (c), behaard (c, s en sc), onbeklierd (sc), stekels weinig (sc) of talrijk (c), krachtig (sc) of tenger (c en s), recht (c), blaren drietal­lig (c, s en sc), veelal onregelmatig ingesneden gezaagd (c) of meer regelmatig (s).

De bloeiwijzen. Ongeveer 1 dm lang (c en sc) of iets langer (s), tuil- of speervormig (c), trosvormig (sc), pluimvormig (c en s), de pluim doorbladerd, veelal tot boven toe (c en sc), één tot 3 blaren soms enkelvoudig (sc), blaren van achter niet grijs viltig (c en sc), grondstandige bloeiwijzen tot 4 dm lang met lange zeer vertakte veelbloemige bijassen (c), bijassen van de pluim opgericht niet lang, tot vrij laag gedeeld, de onderste meerbloemig, de bovenste vrij dicht bij elkaar en na de bloei niet zelden horizontaal uitstaande (s), bloemstelen soms gebundeld (c en s), hoofdas soms van boven gebogen (s), assen en bloemstelen kort, viltig en afstaande behaard (s), beklierd (c en s) of onbeklierd (sc), stekels aan de assen talrijk (c) of vrij schaars (c en sc), vrij krachtig (sc), recht of iets gebogen (c, s en sc), bloemstelen lang (c, s en sc), soms onder de bloem knots-

- vormig verdikt (sc), kort, dicht behaard (c, s en sc), stekels talrijk (c) of schaars tot afwezig (c en sc), naaldvormig (c, s en sc), schutblaren lijnvormig (s) of eilancetvormig (sc) of zeer kort (c), groter dan bij de ouders, klierig gewimperd (c en s).
- De kelkslippen. Grijsgroen (s), kort, viltig behaard (c, s en sc), beklierd (c en s), bestekeld (c en s), stekels veelal talrijker dan bij de ouders, wit, maar niet zeer sprekend, berand (c en s), veelal met lange draadvormige spits, die na de bloei zich naar buiten kromt (c), tijdens de bloei uitstaande (c en sc), later opgericht (c) soms teruggeslagen (s en sc).
- De bloemblaren. Groot (sc), breed ovaal, breed eivormig of rondachtig, zo goed als ongenageld (c) of omgekeerd eivormig en in een nagel versmald (sc), roodachtig (s en sc), kaal (c).
- De meeldraden. Langer dan de stampers, ongeveer zo lang of korter (s), helmdraden wit (c en sc), helmknoppen behaard (s) of kaal (c en sc).
- De stampers. Stijlen groen (c en sc), vruchtbeginsels kaal (c, s en sc).
- De bloembodems. Kaal (c en s).
- De bloeitijd. Junie en Julie, dus niet de ganse zomer door (s en sc).
- De vruchtzetting. Zeer onvolledig.
- Groeiplaats. In het bos van „Het Laar” bij Ommen, aan slootkanten, links. *Divergens* en *sulcatus* komen daar voor.

RUBUS DIVERGENS fm. CONVEXA × VESTITUS Wh. et N. Forma REFLEXA Schipper.

Afkortingen: c = van *caesius*, s = van *saltuum*,
v = van *vestitus*.

- De loten. Eerst hogerop gebogen (v), ook liggend (c, s en v), vrij dik (v), stompkantig (s en v), weinig

- behaard (c en s) of kaal (c), met geelachtige, zittende, zelden gesteelde klieren (v), stekels verspreid, kantstandig, gelijk, smal, weinig naar beneden gericht (v), groter dan bij c en s; kleiner dan bij v.
- De steunblaren. Vrij laag ingeplant (c), niet zeer smal (v), soms zelfs breed en naar de uiteinden versmald (c), klierig gewimperd (c, s en v).
- De bladstelen. Langer dan de beide buitenste blaadjes (c, s en v), op de bovenzijde vlak (v) of ondiep gevoerd (s), kort, viltig behaard (s), beklieerd (c, s en v), stekels recht (c) of gebogen (s en v).
- De bladschijven. Handvormig (c) of voetvormig (s en v), vijftalig (v), blaadjes stevig, breed, elkander dekkend (v), van boven donker groen, niet glanzig (c en v), van achter kort weinig behaard (s), de rand vrij regelmatig, weinig diep, scherp gezaagd (s en v), eindblaadje breed rondachtig met korte spits (v), hartvormig ingesneden (c), de beide buitenste blaadjes duidelijk gesteeld (s en v) of zittend (c).
- De bloeitwijgen. Tot ± 3 dm lang (s en v), weinig behaard (c) of viltig (s en v), beklieerd (c, s en v), stekels recht (c en v) of iets gebogen en naar beneden gericht (s), onder de bloeiwijze soms langer dan de lager gezetene (v).
- De bloeiwijzen. Anderhalf tot ± 2 dm lang (s en v), pluimvormig, matig breed, (s en v) naar boven toe weinig vermald (s en v), met blaren tot in de top (c en s) of niet tot de top bebladerd (v), bijassen niet rijkbloemig, soms in een enkelvoudig gevorkt bijscherm eindigend, de bovenste wijd uitstaande, de onderste verwijderd (v), hoofdas, bijassen en bloemstelen kort, afstaande en viltig behaard (s) soms met wat langere haren (v) talrijk met gesteelde klieren bezet (c, s en v), deze ongelijk van lengte (v), stekels vrij lang, naaldvormig, recht of gebogen, onder de bloemen niet zelden

- het talrijkst (v) schutblaren lancetvormig, niet zelden ingesneden (v), beklierd (c, s en v).
- De kelkslippen. Kort, grijsviltig behaard (s), dicht bezet met ongelijk lange klierharen (v), bestekeld (s en v), wit berand (s en v), aan de bloemen teruggeslagen (s en v), later ook teruggeslagen (s en v) of opgericht (c).
- De bloemblaren. Middelmatic groot, vrij breed, omgekeerd eivormig, ovaal tot rondachtig, blauwbruin (lividus), beiderzijds behaard (v).
- De meeldraden. Iets langer dan de stampers (v) of zo lang (c en s), roodachtig (s en v), helmknoppen behaard (s).
- De stampers. Stijlen groen (c en v), vruchtbeginsels kaal (c en v).
- De bloembodem s. Kaal (c en s).
- De bloeitijd. Eind Junie, Julie (s en v).
- De vruchtzetting. Volledig, vruchten vrij groot, zwart (v).
- Groeiplaatsen. In Westerwolde zeer veel.

En nu nog enkele verbeteringen in beschrijvingen van de vorige jaargang.

Op blz. 171, 2^e regel van onder, staat: De meeldraden ongeveer zo lang als de stampers (c, s en f). Later zag ik echter, dat de meeldraden ook wel langer of korter dan de stampers zijn, dat ze zich dus voegen naar die van *saltuum*. Er moet dus staan: *De meeldraden zo lang, langer of korter dan de stampers (s)*.

Op blz. 157 en verder beschreef ik *Rubus divergens convexa* × *vestitus* en op blz. 172 en verder *Rubus divergens convexa* × *pyramidalis*. Ik was daarbij van mening geweest, dat de behaarde helmknoppen afkomstig moesten zijn van *saltuum* door bemiddeling van *divergens*, daar ik ook enkele andere kenmerken van *caesius* waarnam. Doch later bleek nu, dat die weinige kenmerken van *caesius* ook wel ontleend konden zijn aan *pyramidalis* en *sciaphilus*,

waarvan dan de laatste de behaarde helmknoppen kon geleverd hebben. Door deze beschouwing verviel *divergens*. *Vestitus*, die nog al wat kenmerken met *pyramidalis* gemeen heeft, bleek eveneens uitgeschakeld te moeten worden om plaats te maken voor *pyramidalis*, zodat dan ten slotte de beide kruisingen uit dezelfde ouders moesten ontstaan zijn en wel uit *pyramidalis* en *sciaphilus*, zich voordoende in twee vormen. Ik trek dus de genoemde kruisingen van blz. 157 en 172 in. De beide vormen heb ik om het verschil en lengte der bloeiwijzen genoemd *forma elongata* en *forma brevis*. De volledige namen der kruisingen worden dus: *Rubus pyramidalis* × *sciaphilus* *forma elongata* en *Rubus pyramidalis* × *sciaphilus* *forma brevis*. De beschrijving er van ziet er aldus uit:

RUBUS PYRAMIDALIS Kalt × **SCIAPHILUS**,
Forma ELONGATA Schipper.

Afkortingen: p = van *pyramidalis*, s = van *sciaphilus*.

De loten. Gebogen opstijgend, met het boveineind liggend, klimmend (p) of spoediger gebogen, liggend (s), in de winter met de uiteinden wortelend (p en s), vrij krachtig (p en s), kantig (p en s), soms gevoerd (s), donker bruin of groen (p), afstaande, weinig behaard (p en s), onbeklierd (p en s), stekels gelijk, kantstandig (p en s), matig krachtig (s), slank, recht (p en s), niet zelden plotseling uit het voetstuk versmald (p).

De steunblaren. Vrij hoog ingeplant (p), niet breed, lijnvormig (p), klierig gewimperd (p).

De bladstelen. Langer dan de beide buitenste blaadjes (p) of zo lang (p en s), op de bovenzijde niet gevoerd (p en s), afstaande behaard (p en s), beklierd (p), stekels nauweliks merkbaar gebogen (s).

De bladschijven. Handvormig (p en s) of ook wel voetvormig (s), blaadjes breed, elkander meer of minder dekkend (s), van voren vrij donker groen (p en s), van

- achter kaal, groen (s) of behaard (p en s), de sterkere haren daar op de hoofdnerven veelal naar één kant gericht (p en s), de rand der blaadjes ongelijk, vrij grof gezaagd (p en s), eindblaadje breed (s), rondachtig, ellipties (p en s), ruitvormig en naar de voet wigvormig (p), aan de voet afgerond (p) of ingesneden (s), de spits vrij lang (p en s), breed, niet plotseling opgezeten (s), de beide buitenste blaadjes gesteeld (p en s).
- De bloeitwijgen.** Kantig, afstaande behaard (p en s), stekels verspreid (p en s), recht (p) of gebogen (s), die onder de bloeiwijze niet langer dan de andere (s), blaren drietallig (p).
- De bloeiwijzen.** Vrij lang, tot ruim een paar dm, ijl, aanvankelijk pyramidaal, later veelal bijna over de hele lengte even breed, stomp eindigend, bijassen wijd uitstaande meestal eerst boven het midden gedeeld (p), één tot drie, zelden meerbloemig (p en s), hoofdas en bijassen afstaande, viltig behaard, verspreid of vrij talrijk beklieerd (p), stekels naaldvormig (p en s) op de bloemstelen niet zelden het talrijkst (p), bloemstelen niet lang (p en s), — de schijnbaar lange zijn onverdeelde bijassen (s) — veelal dicht beklieerd (p), schutblaren lang, smal (p), veelal diep ingesneden (s), meer of minder beklieerd (p).
- De kelkblaren.** Grijs groen, kort behaard (s), bestekeld en beklieerd (p), tijdens de bloei teruggeslagen (p), later uitstaande tot opgericht (s) of teruggeslagen (p), de spits veelal lang maar niet breed bladachtig (p).
- De bloemblaren.** Middelmattig groot, ovaal (p), rood (p en s), veelal donkerder dan bij de ouders, van achter behaard (p).
- De meeldraden.** Langer dan de stampers (p en s) soms zeer lang (s), helmraden rood (p en s), helmknoppen behaard (s).
- De stampers.** Stijlen groen (p en s), vruchtbeginsels kaal (p en s).

De bloembodems. Behaard (p).

De bloeitijd. Julie (p), later dus dan s.

De vruchtzetting. Vrij volledig; vruchten niet zeer groot (p).

Groeiplaatsen. Zwijneweg bij Wedde en te Onstwedde.

RUBUS PYRAMIDALIS Kalt × **SCIAPHILUS**,
Forma **BREVIS** Schipper.

Afkortingen: p = van *pyramidalis*, s = van *sciaphilus*.

De loten. Krachtig (p en s), eerst hoger op gebogen (p en s) of lager reeds (s), donker purper (s), niet zelden gevoord (s), afstaande, weinig behaard (p en s), onbeklierd (p), stekels verspreid, kantstandig, gelijk (p en s), vrij krachtig (p), niet zelden vrij plotseling uit het voetstuk versmald (p), recht (p en s), toppen der loten in de winter wortelend (p en s).

De steunblaren. Laag ingeplant (s) of vrij hoog (p), lang, smal (p) of vrij breed (s), klierig gewimperd (p).

De bladstelen. Zo lang als de beide buitenste blaadjes (p en s) of langer (p), de bovenzijde niet gevoord (p) of gevoord (s), afstaande behaard (p en s), meer of minder beklierd (p), stekels zwak gebogen (s).

De bladschijven. Handvormig (p en s), ook wel voetvormig (s), vijftallig (p en s), blaadjes elkander niet dekkend (p) of wel (s), van voren vrij donker groen (p en s), van achter behaard (p en s) later vrij kaal, groen (s), de sterkere haren daar op de hoofdnerven veelal naar één kant gericht (p en s), de rand vrij grof, ongelijk gezaagd (p en s), eindblaadje breed (s), rondachtig, ellipties (p en s), soms ruitvormig (p), de voet afgerond (p) of ingesneden (s), de spits vrij kort (p).

De bloeitwijgen. Kantig (p en s), kaal, of weinig behaard, onbeklierd (s), stekels verspreid (p en s), recht (p) of gebogen (s), blaren drietallig (p).

De bloeiwijzen. Kort, tot \pm 1 dm lang, vrij gedrongen (s)

- eerst kegelvormig met dicht op elkaar gezeten knoppen, later over de hele lengte even breed (p), bijassen kort (s) de bovenste vrij wijd uitstaande, opgericht (s) ongeveer van het midden af gedeeld (s), één- tot 5-, zelden meerbloemig (p en s), niet tot de top bebladerd (p), soms wel (s), hoofdas en bijassen afstaande en viltig behaard, beklierd (p), klierharen niet zelden aanmerkelijk langer dan bij p; bloemstelen niet lang (p en s), — de schijnbaar lange zijn onverdeelde bijassen (s) — dicht, vrij kort behaard (p en s), beklierd (p), stekels in de bloeiwijzen vrij krachtig, lang, recht (p), schutblaren lang, smal (p) meer of minder beklierd (p).
- De kelkblaren.** Grijsgroen (s) of grijs (p), kort behaard (s) of langer (p), de kort behaarde duidelijk wit berand (s), beklierd en bestekeld (p), tijdens de bloei en daarna teruggeslagen (p).
- De bloemblaren.** Middelmatic groot, ovaal, van achter behaard (p), licht rose (p en s), wit (s), ook wel donkerder rooskleurig dan bij de ouders. Deze drie kleuren soms in één en dezelfde bloeiwijze bijeen, zo aan de weg van Emmen naar Odoorn.
- De meeldraden.** Wat langer dan de stampers (p), helm-draden roodachtig (p en s), helmknoppen behaard (s).
- De stampers.** Stijlen groen (p en s), vruchtbeginsels kaal (p en s) of behaard (s), vrucht groot, zwart (s).
- De bloembodems.** Behaard (p).
- De bloeitijd.** Julie, Augustus (p).
- Vruchtzetting.** Volledig.
- Groeiplaatsen.** Weg Emmen—Odoorn; pad van Vlagt-wedderveldhuis naar Weende (Westerwolde).